

29 העלאה מלמטה למעלה²², ולכן גם האור הנובע על ידי
30 עבודה זו היה בכיוון של העלאה.

2.

"רבותינו" משנים אפילו מדידה של תורה

31 דברי רש"י "אומד זה למעשרות היה" יש ענין
32 נוסף: כיון שמצות מעשר נקבעה באופן שההלכה
33 דורשת למדוד את התבואה ועשירית ממנה היא
34 המעשר – יוצא, שעצם ה"אומד" הוא מציאות של
35 תורה, מדידה של תורה: התורה פוסקת וקובעת
36 שכמות התבואה היא כך וכך. ובכל זאת, התבואה
37 "יצאה" מאומד זה והכפילה את עצמה פי מאה. אפילו
38 המדידה של התורה התבטלה.
39 מתעוררת השאלה: כאשר מדובר על מדידה של
40 המציאות, אפשר להבין זאת. אך כיצד ייתכן שיחול
41 שינוי במדידה הנקבעת לפי תורת אמת? על כך אומר
42 רש"י "ורבותינו אמרו": "רב" הוא גדול, בעל-הבית
43 (=אדון). וזוהי המשמעות של "ורבותינו אמרו",
44 שאמרו זאת גדולים, אדונים על הכל, שהם יכולים
45 לשנות גם מדידה של תורה.

46 כאשר יהודי לומד תורה באופן שהתורה מתאחדת
47 עמו ונעשית "תורתו" של²³, אשר כמוכן, גם לפי
48 פשוטו, רק אז הוא יכול להיות לאחד מ"רבותינו",
49 להיות בעל הבית על התורה, כביכול, ועליו אמרו
50 חז"ל²⁴ "מאן מלכי? – רבנן, שרבנן הם האדונים
51 והמלכים, וכפי פסיקתם, כך היא המציאות.

52 כמאמר חז"ל על הפסוק²⁵ "לא תסור מן הדבר
53 אשר יגידו לך ימין ושמאל", אפילו כאשר רבנן
54 "אומרים לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא
55 ימין". כלומר, אפילו ענין אשר תורת אמת מגדירה
56 שהוא שמאל²⁶, וחז"ל אומרים על כך שהוא ימין,
57 פוסקת התורה עצמה: "לא תסור..." – יש לשמוע להם.

1.

בפנימיות: שתי דרגות של שערים

1 בפירוש רש"י זה יש גם "יינה של תורה"¹⁸ –

2 על הפסוק "ויזרע יצחק... מאה שערים" מבאר כ"ק
3 אדמו"ר ה"צמח צדק"¹⁹, שבאופן כללי ישנם חמישים
4 שערים, ובשערים אלו עצמם יש שתי דרגות
5 ואפשרויות: כפי שהם נמצאים בכיוון של השפעה
6 מלמעלה למטה, וכפי שהם נמצאים בכיוון של העלאה
7 ממטה למעלה. וכך נוצרים "מאה שערים".

8 אחד ההבדלים בין שתי דרגות אלו הוא: הדרגה של
9 "חמישים שערים" כפי שהם בכיוון של השפעה
10 מלמעלה, כיון שמהותה היא ירידה למטה, הרי
11 שה"מטה" תופס איזושהו מקום לגבי דרגה זו. ולכן, אף
12 כאשר נמשך מאור זה נס שמעל הטבע, יש צורך שתהיה
13 לנס אחיזה כלשהי בטבע. לעומת זאת, הדרגה של
14 "מאה שערים" כפי שהם בכיוון של העלאה, אינה
15 קשורה למגבלות העולם, אלא להיפך: תכלית
16 ה"העלאה" היא להתרומם ולצאת מן העולם. ולפיכך,
17 הניסים מדרגה זו הם באופן של שידוד הטבע²⁰.

18 וזהו ההסבר של שני הפירושים של רש"י ל"מאה
19 שערים" בפנימיותם:

20 מצד חמישים השערים (מתוך "מאה שערים")
21 שבכיוון של המשכה, יש לבאר שהברכה שרתה בעת
22 צמיחת התבואה – במגבלות הטבע²¹. ואילו מצד
23 חמישים השערים בדרגה השניה יוצא, שהברכה שרתה
24 לאחר הצמיחה ולאחר המדידה המדוייקת של
25 התבואה, כי הניסים הנובעים מדרגה זו, הם באופן של
26 שידוד הטבע.

27 ודרגה זו של העלאה הושגה על ידי שיצחק מדד
28 את התבואה לצורך מעשר, כי גם תכלית המעשר היא

(18) היום יום ע' כד.

(19) באוה"ת פרשתנו ק"ט, ב.

(20) ראה רמב"ן ר"פ ורא. סע"א. אבן עזרא שם ו, ג. אוה"ת ראה ע' תשפט. וראה גם ביאורו²⁰ סג, סע"א. ד"ה פתח אלי, ברוך שעשה ניסים תשט"ו (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קה, ע' קטו). ובכ"מ.

(21) ובדבר הסמוי מן העין (ראה בשו"ג להערה 7, שכל זמן שלא נמדד – גם לאחר שנאמד, שורה בו הברכה כדבר הסמוי מן העין). וג"ז הו"ע אחד עם מ"ש בפנים, כי הברכה שבדבר הסמוי מן העין הוא ע"ד נס נסתר המלוכש בדרכי הטבע (בחי ר"פ תשא, הובא באוה"ת תבא ע' תתצ"א).

(22) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 71 ואילך.

(23) קדושים לב, ב. ע"ז יט, א.

(24) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב. ולהעיר מקידוש החדש –

שבו תלויים כל המועדות והמצות שבהם – אשר תלוי הוא בב"ד, גם כשהם מוידין (ר"ה כה, א).

(25) שופטים יז, יא. ספרי שם. פירש"י שם.

ויזמתק יותר הכתוב בפנים – עפמ"ש"כ משו"ת הרשב"א תולדות אדם ח"ב ששכ"ב, משו"ת הרא"ש, ס' החינוך מצוה תצו, ס' זכרונות פ"א וכו' שלא תסור נאמר על כל הדורות (ולאו דוקא על ב"ד הגדול – כדעת ס' יראים סל"א (שצח). תו"ת בשופטים).

(26) בספרי שם: מראים בעיניך. ובכמה ממפרשי רש"י, ש"כ"ה הכוונה גם בפירש"י. ועפ"ז מתרצים הסתירה מירוש' הוריות (פ"א מ"א) דדוקא באומרים על ימין שהוא ימין ושאני קדה"ח דאיכא קרא אתם אפילו מוידים, אבל מלשון רש"י (שפירושו גם לבן חמש למקרא ואין מקום לרמזים) "על ימין כו' ועל שמאל כו'" (ובפרט שמשמית התיבות "מראים בעיניך" שבספרי), מוכח שכוונתו ל"ימין" ו"שמאל" ממש, ככפנים.